

ELEKTRİK PİYASASINDA AYNI YERE BİRDEN FAZLA BAŞVURU YAPILMASI HALİNDE ÖNCELİK HAKKININ HUKUKİ ÇERÇEVESİ

CENGİZ GÜNEŞ
ENERJİ VE ALTYAPI YATIRIM UZMANI
ENERJİ HUKUKU ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
YÖNETİM KURULU ÜYESİ
11.11.2022

Giriş

Kuruluş yeri seçimi elektrik piyasasında yatırımların planlanmasında önemli bir aşama olup yer seçim kriterlerinde kaynaklar itibariyle farklılık gösteren durumlar olsa dahi, kaynağa ve şebekeye yakınlık ve çevre izinlerinin alınabileceği özellikte alan seçimi, yer seçim kriterleri arasında ilk sıralarda gelmektedir. Tesisin kurulacağı yerin seçiminde diğer kriterler olarak; kaynak ölçüm verileri, arazinin mülkiyet durumu, planlanan proje dolayısıyla etkilenebilecek yerleşim yerlerinin durumu ve planlanan tesis yerine uzaklığı ile kamulaştırma ve izin irtifak bedellerinin proje maliyeti üzerine olan etkisi, zemin ve yer üstü koşulları, deprensellik, yerleşim yerlerine uzaklık, enterkonnekte sisteme bağlantı, bağlantı için yapılacak iletim/dağıtım hatlarının geçeceği arazilerin durumu, ulaşım imkanları (karayolu, liman, demiryolu, havalimanı vb.) rakım, yeterli alan, kömür yayılım sınırları dışında olma durumu (linyit, taşkömürü), maden sahası işletme projesine uyumluluk (yerli kömür), kül barajı (kömür), liman (ithal kömür, nükleer, LNG terminali) soğutma suyu temini (termik), bölgesel teşvikleri, ilk akla gelen konular olarak sıralayabiliriz.¹ Kuşkusuz bu saydığımız kriterleri kaynak temelinde detaylandırmamız mümkündür, ancak işleyeceğimiz konu açısından proje (tesis) yeri önem kazanmaktadır.

6446 sayılı Kanun öncesinde lisans başvurularında gerek aynı piyasa faaliyetleri ve yakıt cinsleri itibariyle, gerekse farklı piyasa faaliyetleri arasında çeşitli çakışmalar olmuş ve bu çakışmalar çözülememiş ve yatırımlarda gecikmelere yol açmıştır. Diğer taraftan başvuru yapılan yerlerle ilgili çevre izni alınamaması, hukuken tesis yapılamayacak yerlere başvurulması, özellikle yapım değil devir amaçlı başvurular, santral proje stokunu gereksiz şekilde artırmış ve başta bağlantı açısından sistem işletmecisi olmak üzere kamu idarelerinin planlamada güçlükler yaşamasına neden olmuştur. 6446 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce inşaat öncesi döneme ilişkin Yönetmelik düzenlemeleri ile çözüm üretilmeye çalışılsa da başarı sağlanamamıştır. Yapılabilir ve finanse edilebilir projelerin dikkate alınması açısından 6446 sayılı Kanun ile ön lisans düzenlemesi yapılarak ön lisans süresince izin, onay, ruhsat vb. idari süreçlerin tamamlanması sonucunda lisans verilmesi ve inşaaata başlanması esası benimsenmiştir. Bu şekilde lisans alan projeler yapılabilir proje olarak dikkate alınabilir duruma gelmiş, ön lisans aşamasında idari sorunların önceliklerin belirlenmesi sağlanarak, devir amaçlı proje başvurularını azaltmak üzere ön lisans döneminde de hisse devir yasağı getirilmiştir.

Makalede aynı yere birden fazla başvurunun yapılması halinde öncelik hakkı konusundaki düzenlemeler yorumlanacaktır. Bilindiği üzere uygulamada piyasa içi (elektrik piyasası) ve piyasa dışı (petrol ve doğalgaz) çakışmalar söz konusu olabilmektedir. Diğer taraftan mevzuatta müstakil depolama, depolamalı üretim, hibrit santraller, lisanssız üretim vb. yeni düzenlemelerle faaliyet türleri çeşitlenmiş bulunmaktadır. Bu açıdan konu yeni başvurularla birlikte tekrara güncel bir özellik kazanmıştır.

1-Önlisans ve Aynı Yere Birden Fazla Başvuruya İlişkin Yasal Düzenleme

Aynı yere birden fazla başvuruya ilişkin yasal düzenleme 6446 sayılı Kanunun 6/9 maddesi ile yapılmış olup ilgili fıkra metni “Lisans başvurusuna konu üretim tesisinin tesis edileceği yerde faaliyet göstermek üzere petrol veya doğal gaz piyasası faaliyetleri için ayrıca lisans başvurusunun yapılması durumunda öncelik verilecek lisans başvurusuna Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından karar verilir.” şeklindedir. Fıkranın düzenlemesi ön lisans maddesi altındadır. Düzenlemede dikkat edileceği üzere EPDK’nın yetki alanı içerisindeki

*Bu makalede ileri sürülen görüş ve yorumlar yazara aittir. Enerji Hukuku Araştırma Enstitüsü’nü bağlamaz.

*Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

¹ ETM Programı, Enerji Hukuku ve Regülasyon Ders Notları, Cengiz Güneş

Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkı

piyasa faaliyetlerinin çakışmasında öncelik konusunun Yönetmelik ile belirleneceği ve bu konuda ETKB'nin görüşünün alınacağı şeklindedir. Bir diğer vurgulanması gereken konu çakışma düzenlemesinin elektrik piyasası faaliyetleri açısından sadece lisanslı üretim faaliyeti için olmasıdır. Çünkü madde düzenlemesinde üretim tesisinden bahsedilmektedir. Buna göre iletim hatları dağıtım hatları trafo vb. iletim ve/veya dağıtım faaliyetini ilgilendiren tesislerin ve lisanssız üretim konusunun çakışma maddesi ile ilgisi bulunmamaktadır. Elektrik üretim faaliyetinde santral alanı; belli bir yakıt cinsi, teknoloji ve kapasite ile yakıtın çevrime tabi tutularak elektrik üretiminin gerçekleştirilmesine ilişkin türbin, motor, jeneratör vb. teçhizatın bulunduğu tesisler ve tesisin çalışması ve işletilmesi için gerekli olan destek ünitelerinin yer aldığı, mevzuatta belirtilen koruma, sağlık, güvenlik bandı mesafeleri eklenmek suretiyle tespit edilen alandır. Nükleer enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinde santral sahası yer lisansına konu saha olarak kabul edilir. Ayrıca kaynaklar itibarıyla ek tesisler söz konusu olabilir, örneğin kömür yakıtlı santrallerde kül depolama sahası, rıhtım ve/veya su alma yapısı, kömür stok sahası ilk akla gelen yapılarıdır. Üretim tesislerinin ihtiyaç duyduğu alanın genişliği, çakışma düzenlemelerinde üretim faaliyetini ön plana çıkarmıştır.

Konu ile ilgili olarak Genel Gereğede yer alan belirlemeler aşağıdaki gibidir: ²

“Elektrik piyasasında yatırımların gerçekleştirilebilirliği bakımından mevcut Kanunda yer alan bazı hükümlerin yeniden düzenlenmesi ve kamu kurum ve kuruluşlarınca uygulanmasına aşına olunan ön lisans ve benzeri uygulamaların elektrik piyasasında da düzenlenmesi yoluna gidilmiş, arz güvenliği teminine ilişkin bazı hükümler uygulamada edinilen tecrübe dikkate alınarak yeniden gözden geçirilmiş ve sektörün ihtiyaçları ile uygulamada karşılaşılan sorunlar dikkate alınarak bu Tasarı hazırlanmıştır.”

Tasarıda ön lisans ile ilgili, “*Türk idare teşkilatında izin-ön izin uygulamasına paralel şekillendirilen ön lisansın üretim faaliyeti göstermek isteyen kişilere yönelik ve lisans kapsamında yapılacak üretim tesisinin kurulması öncesi tüm idari ve bürokratik iş ve işlemlerin tamamlanması aşaması olarak tanımlanmasına özen gösterilmiştir.*” ifadesine yer verilmiştir.

Madde (madde 6) gereğesinde ise detaylı açıklamalar mevcuttur. Konunun anlaşılması açısından madde gereğesine değinmek gereklidir. Madde gereğesi aşağıda yer almaktadır:

“..... ön lisans verilmesine ilişkin esaslar lisans maddesi kapsamında değil ayrı bir madde olarak düzenlenmiştir. Ön lisans süreci özellikle üretim lisanslarında uzun zaman alan inşaat öncesi döneme mahsus olmak üzere bir ön lisans verilmesini öngörmektedir. Ön lisans sahibi bu süre içerisinde inşaatla başlamak üzere gerekli izin ve onayları tamamlamak ve üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde etmek zorundadır.

Söz konusu düzenleme ile varılmak istenen amaç bir yandan üretim lisansı almış olan şirketlerin uzunca bir süre projenin gerçekleşmesine yönelik gerçek bir çaba göstermeksizin anılan lisanslar üzerinden devir yoluyla rant sağlama çabalarının önüne geçilerek lisansların gerçek yatırımcı tarafından alınmasını temin etmek, öte yandan da ön lisans almış olan şirketlere gerekli izinleri almak üzere diğer kamu kurumları nezdinde yapacakları başvurular için dikkate alınmalarını temin edecek bir belge verilmesini sağlamaktır.

Birinci fıkra ile, üretim faaliyetinde bulunmak üzere Kuruma başvuracak tüzel kişilerin öncelikle ön lisans için başvurularının değerlendirileceği ve bu kapsamda tesis fiili olarak kurulmaya başlamadan önceki dönem içerisinde yerine getirilmesi gereken “mevzuattan

² Yasama Dönemi:24 Yasama Yılı:3 Komisyon Raporu Sıra Sayısı: 426

Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkı

kaynaklanan izin, onay, ruhsat ve benzeri belgeleri edinebilmesi ve üretim tesisinin kurulacağı sahanın mülkiyet veya kullanım hakkını elde edebilmesi” gibi yükümlülükler açısından bir süre verileceğini ve ön lisansa dair başvuru usul ve esasları, kim tarafından verileceği, kim tarafından ve nasıl tadil edileceği, süreleri, ön lisans sahibi tüzel kişilerin hak ve yükümlülükleri, ön lisansların süre uzatımı ve sahibi tarafından ön lisansın vazgeçilmesi hâlleri, ön lisansın sona ermesi veya iptali, ön lisans aşamasında alınması gerekli izin, onay, ruhsat ve diğer belgeler ile ön lisans bedellerinin yönetmelikle düzenleneceği hususları hüküm altına alınmıştır.

İkinci fıkra ile, ön lisans esnasında gerekli işlemleri tamamlayamayan tüzel kişilere lisans verilemeyeceği düzenlenmiştir.

Üçüncü fıkra ile, ön lisans süresince şirketin ortaklık yapısında değişiklikler yapılması hâlinde verilen ön lisansın hükümsüz olacağı belirtilmiştir. Böylece ön lisans aşamasında söz konusu ön lisans alan tüzel kişilerin sadece gerekli işlemleri yapmaya konsantre olmaları ve hisse devri gibi konular ile süre kaybının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Ayrıca hisse devrinin önüne geçilmesi özellikle ön lisans aşamasının özkaynak veya kredi ile finansmanını gerekli kılmakta bu sayede lisansların mali yeterliliğe sahip kişiler tarafından alınması veya teknik ve mali fizibilitesi finans kuruluşları tarafından kontrol edilerek kredilendirilmiş projelerin ayakta kalmasının sağlanması amaçlanmıştır.”

Makale konusunu doğrudan ilgilendiren düzenlemenin gerekçesi ise “*Dokuzuncu fıkra ile, aynı sahada farklı piyasaları (petrol, doğal gaz ve benzeri) ilgilendiren birden fazla faaliyet için verilecek lisanslara ilişkin başvurularda karışıklığa mahal vermemek için Bakanlık görüşünün alınması şartı getirilmiştir.”* şeklindedir. Bakanlık tarafından enerji sektörü yatırımları ile ilgili enerji politikası kararları alınmakta ve kamu yatırımları Bakanlık tarafından planlanmaktadır, ayrıca YEKA ve linyit sahası tahsisli santral yatırım yarışmaları Bakanlık tarafından planlanıp düzenlenmektedir, bu yüzden madde uygulamasında Bakanlık görüşü önemlidir.

Ayrıca Geçici Maddeler ile, mevcut lisans verilmesi uygulamasından ön lisans ve sonrasında lisans uygulamasına geçişin hâlihazırda lisans sahibi olanlar için ne şekilde gerçekleştirileceği ve sonuçlanmamış lisans başvurularının ön lisansa dönüştürüleceği konuları düzenlenmiştir.

6446 sayılı Kanunun 6/9 maddesine tekrar dönersek; ‘lisans başvurusuna konu üretim tesisinin tesis edileceği yerde faaliyet göstermek üzere petrol veya doğal gaz piyasası faaliyetleri için ayrıca lisans başvurusunun yapılması durumunda öncelik verilecek lisans başvurusuna Bakanlık görüşü alınarak Kurul tarafından karar verilir.’ şeklindeki düzenlemede ilerleyen bölümlerde açıklanacağı üzere Kurul sadece madde de belirtildiği şekliyle ön lisans başvurusuna konu üretim tesisinin tesis edileceği yerde faaliyet göstermek üzere petrol veya doğal gaz piyasası faaliyetleri için değil, elektrik piyasasında kaynaklar itibarıyla üretim faaliyetlerinin kendi arasında çakışma olması durumunu da düzenlemiştir. Diğer bir ifade ile elektrik piyasası faaliyetlerine ilişkin başvurunun diğer piyasa faaliyetleri ile çakışmasının yanı sıra elektrik piyasası üretim faaliyetlerinin kendi içinde farklı kaynakların ön lisans aşamasında çakışması (örneğin aynı yer için güneş santral başvurusunun rüzgâr santrali ya da kömür santral başvurusu ile çakışması) olasılığını da dikkate alarak düzenleme yapmıştır. Kurul madde de verilen yetkisini kullanarak Lisans Yönetmeliğinin 14.maddesi ile ikincil mevzuat düzenlemesini yapmıştır. Ayrıca geçiş dönemi için geçici maddelerde de düzenleme yapılmış

bu maddelerin uygulama süreleri geçtiği için yazımızda geçici madde düzenlemeleri dikkate alınmayacaktır.

2-Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkına İlişkin Düzenlemeler

2.1.Genel Düzenleme

Ön lisans başvurusuna ilişkin yapılan duyurunun süresi tamamlandıktan sonra, duyuru konusu yerde piyasada başka bir ön lisans, doğal gaz piyasasında depolama veya petrol piyasasında rafinerici ve/veya depolama faaliyeti göstermek için yapılan ön lisans veya lisans başvuruları iade edilir veya reddedilir. (Lisans Yönetmeliği, Madde 14-1)

Yapılan düzenleme ile ön lisans duyuru süresi tamamlanan başvuru ister piyasa içi ister piyasa dışı faaliyet başvurusu olsun başvuru reddedilecektir. Öncelik hakkı idari işlem aşamalarını önce tamamlayan başvuru sahibi tüzel kişidir. Düzenleme genel hukuk kurallarına uygundur, ilk hak sahibi olan tüzel kişi korunmaktadır. Duyuru süresinin tamamlanmasından maksat; Kurum tarafından ön lisans başvuru esaslarına göre eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular, başvuru tarihi itibarıyla değerlendirmeye alınmış sayılır, (eksiklikler mevcutsa eksikliklerin giderildiğine ilişkin bilgi ve belgelerin Kuruma sunulduğu tarih itibarıyla değerlendirmeye alınmış sayılır.) Değerlendirme başvuru sahibi tüzel kişinin başvuruya esas faaliyet için mevzuatta istenilen belge ve bilgileri Kuruma eksiksiz sunmasını ve sunulan belge bilgilerin Kurum tarafından kabul görmesini ve idari işlemin izleyen aşamaya geçmesini ifade eder. Burada belirtmemiz gereken bir diğer konu başvuru ile ilgili olarak sunulacak belgeler arasında tesis yerine (projeye) ilişkin koordinatlar, ön lisans başvurusuna konu üretim tesisine ilişkin kml veya kmz uzantılı dosya, kurulu güç vd. bilgilerle, üretim tesisinin yerleşim yeri projesi, ön lisans başvurusuna konu sahanın niteliğine göre Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği ve Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği veya Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği uyarınca ilgili kurumdan ya da kurumlardan alınmış olan ve sahanın tamamının mevcut imar durumunu gösteren belge ya da belgelerde sunulmaktadır.

Değerlendirmeye alınan ön lisans başvurusuna ilişkin bilgiler Kurum internet sayfasında başvuruya konu yerin il, ilçe, köy ve/veya mahalle, ada ve/veya parsel ve/veya 1/25.000'lik pafta numarası ve/veya UTM-ED50 (6° lik) sisteme göre belirlenmiş koordinat bilgileri ilan edilir ve duyurusu yapılan başvuruya, üçüncü şahıslar tarafından on iş günü içerisinde ve sadece kişisel hak ihlali açısından yazılı olarak itirazda bulunulabilir, tesise konu başvuru alanının üçüncü kişilere ilişkin hak ihlaline de yol açmaması amaçlanmıştır. İtiraz bulunmaması halinde izleyen idari işlemlere (bağlantı görüşü yazışmaları) geçilir. Ön lisans başvurusunun değerlendirmeye alınması, ön lisans almaya hak kazanıldığı anlamını taşımaz, zira ön lisans alımı için işlemler (Kurum içi ve kurum dışı yazışmalar vb.) sürmektedir, ancak konumuz açısından değerlendirmeye alınan ve Kurum internet sayfasında yayınlanan başvuruya süresinde itiraz gelmemişse o yer için ilk başvuru işlemleri sürdüğünden başka başvuru yapılırsa reddedilir, başvurusu reddedilen tüzel kişinin üst makamlara ya da işlemi yapan makama başvurma ve dava hakkı saklıdır. (İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur. Otuz gün içinde bir cevap verilmezse istek reddedilmiş sayılır. Üst makamlara başvurma Madde 11 İdari Yargılama Usulü Kanunu)

Sonuç olarak öncelik hakkı için koşullar; belgelerin eksiksiz sunumu akabinde başvurunun ilanı, başvurunun değerlendirmeye alınması, tesise konu başvuru alanının üçüncü

kişilere ilişkin hak ihlaline de yol açmaması ve on işgünü içinde kişisel hak ihlali açısından yazılı ve geçerli bir itirazın bulunmamasıdır. Süresi içinde hukuken geçerli itiraz olması durumunda; itirazın kişisel hak ihlali açısından değerlendirilmesi Kurul tarafından yapılacaktır. Hak ihlali nedeniyle itirazın reddi (gerekçeli) durumunda itiraz eden tarafında üst makamlara başvurma ve dava hakkı saklıdır. Dava açılması başvuruya ilişkin işlemleri tek başına durdurmaz, ayrıca yürütmenin durdurulması talebinde bulunulması ve bu talebin yetkili mahkeme tarafından haklı görülmesi gerekir.

2.2.Elektrik Piyasası Dışında Bir Faaliyet ile Elektrik Piyasası Faaliyetinin Çakışması

Aynı yerde faaliyette bulunmak için yapılan birden fazla başvurunun değerlendirilmesine ilişkin olarak mevzuatta özel düzenleme bulunan haller hariç olmak üzere, ilgili ön lisans başvuru tarihinden itibaren ön lisans düzenlemeleri çerçevesinde yapılan duyuruya kadar geçen sürede ve/veya duyurudan itibaren on iş günü içerisinde, duyuru konusu yerde faaliyet göstermek üzere piyasada başka bir ön lisans veya petrol piyasasında rafinerici ve/veya depolama veya doğal gaz piyasasında depolama lisansı başvurusunun olması durumunda piyasa faaliyeti, piyasa dışı faaliyet ve piyasa içi kaynaklara göre öncelik sırasına ilişkin Lisans Yönetmeliği'nin 14.maddesinde belirlenen esaslar çerçevesinde değerlendirme yapılır.

Elektrik piyasası faaliyeti ile elektrik piyasası dışında bir faaliyet çakışığında elektrik piyasası faaliyeti açısından uluslararası anlaşma ile tahsis edilen veya tahsis edilmesi öngörülen yer olup olmadığı, nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi sahası olarak Bakanlıkça çalışmalara konu edilen saha olup olmadığı dikkate alınır ve uluslararası anlaşma ile tahsis edilen/edilecek yere veya nükleer tesis yapılacak yere, Cumhurbaşkanı Kararı ile belirlenen yerlere ilişkin belirlenen faaliyet tahsise ilişkin hukuki model dışında ve ETKB tarafından ilan edilen YEKA alanlarına ilişkin ETKB yarışmasını kazanıp sözleşme imzalayan tüzel kişi dışında;

- a) elektrik piyasasına ilişkin ön lisans,
- b) diğer piyasalara (doğalgaz, petrol) ilişkin faaliyetlere ilişkin lisans başvuruları reddedilir. Çakışma olduğunda öncelik sırasıyla; i) uluslararası anlaşma ile tahsis/faaliyet konusu, ii) Cumhurbaşkanlığı Kararları ile belirlenen tahsis/faaliyet konusu, iii) ETKB tarafından belirlenen tahsis/faaliyet konusundadır. (Yenilenebilir enerji endüstri bölgeleri de aynı kapsamda değerlendirilir.)

Mevzuatta yer alan özel düzenlemeler Cumhurbaşkanlığı Kararları ile belirlenen yatırım ve faaliyet alanları ve ETKB tarafından belirlenen modelle santral yapılacak yatırım alanları ve yenilenebilir enerji endüstri bölgeleridir. Bu alanların kullanım alanı, başvuru koşulları mevzuatta düzenlenmiş ve fiilen belli faaliyetlere ilişkin münhasırlık verildiğinden bu alanlar için mevzuat düzenlemelerinin dışında bir başvuru yapılması mümkün değildir ve başvuru yapılırsa geçersiz addedilir. Örneğin YEKA olarak ilan edilen bir bölgeye rafineri veya ithal kömür santral başvurusu geçersizdir. Yine YEKA olarak ilan edilen bölgeye sadece ETKB yarışması ile ve sözleşme imzalanarak başvurulacağından ilgili kaynak için olsa dahi üçüncü kişilerin yarışma dışı bu alanlara başvurması söz konusu olamaz. Aynı şekilde özel enerji endüstri bölgelerine üçüncü kişilerin enerji tesisi yatırım amacıyla başvurması durumunda başvuru geçersiz sayılacaktır. Zira bölge belli bir kaynaktan elektrik üretimi yapmak üzere bir tüzel kişi için ilan edilmiş yönetimi o tüzel kişiye bırakılmış, sınırları belli alanlardır. Yenilenebilir enerji endüstri bölgelerinde de tahsis Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yapılacağından bölge için doğrudan ön lisans başvuru yapılamaz, yazılı tahsis hakkı ile ön lisans başvurusu yapılabilir. Kaldı ki bölgede yapılacak tahsisler öz tüketime yönelik olduğundan lisanssız üretim kapsamında da değerlendirilecek bir konudur.

Ancak ön lisans başvurusunda sunulacak belgeler arasında Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeler, Endüstri Bölgeleri vb. gibi özel kanunla kurulmuş bölgelerde kurulacak üretim tesisleri için yetkili merciden elektrik üretim tesisi kurulmasında sakınca olmadığına ilişkin alınacak belge talep edilmektedir. Bilindiği üzere OSB ve Yenilenebilir Enerji Endüstri Bölgelerinin yönetimi şirket kurmaksızın elektrik üretim faaliyetinde bulunabilmektedir. Diğer taraftan OSB içinde faaliyette bulunan şirketler OSB içinde ya da dışında öz tüketime yönelik lisanssız tesis kurabilmektedir.³ Lisanssız üretim koşullarını aşan üretim tesisleri için bölge yönetiminin iznine ihtiyaç bulunmaktadır. Zira tesisin kurulacağı alanın kullanım şekli konusunda bölge yönetimi yetkilidir.

2.2.1.Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Enerji Faaliyetlerine Tahsis Edilen Alanlar

Enerji sektörüne ilişkin özel alanların ilan edildiği birçok uygulama söz konusudur. İlan edilen özel alanların tahsis konusu dışında kullanımı mümkün değildir. Aşağıda bu özel alanlarla ilgili örneklere yer verilmiştir.

2.2.1.1.Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi

Adana İli, Ceyhan İlçesi'nde bulunan 17/10/2007 tarihli ve 26673 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 19/07/2007 tarihli ve 2007/12632 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yaklaşık 1341 hektar büyüklüğündeki Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi ilan edilmiş, 06/08/2021 tarihli ve 31560 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 05/08/2021 tarihli ve 4347 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile; 04/10/2019 tarihli ve 1649 sayılı ve 29/06/2020 tarihli ve 2696 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararları ile Özel Güvenlik Bölgesi ilan edilen deniz tarafında kalan yaklaşık 293 hektar büyüklüğündeki alanın Ceyhan Enerji İhtisas Endüstri Bölgesine sınırlarına dahil edilmiştir.

2.2.1.2.Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi

Karaman İli, Merkez İlçesinde Bulunan Alanın Karaman Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Olarak İlan Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı:2017/10548) Enerji Bakanlığı tarafından YEKA alanı ilan edilmiştir.

2.2.1.3.Niğde-Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi

Niğde İli, Bor İlçesinde Bulunan Bazı Alanların Niğde-Bor Enerji İhtisas Endüstri Bölgesi Olarak İlan Edilmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 2015/8241)

2.2.1.4. EMBA Adana Özel Endüstri Bölgesi

EMBA Elektrik Üretim Anonim Şirketi Adana ili Yumurtalık İlçesinde 2x 660 MW gücünde ithal kömür santralı yatırımı yapan ve işleten üretim lisansı sahibi özel bir şirkettir. Şirketin faaliyette bulunduğu alan 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu'nun 4/Ç maddesi uyarınca EMBA Elektrik Üretim Anonim Şirketi Adana Özel Endüstri Bölgesi ilan edilmiştir. (4.10.2019 tarihli Resmî Gazete Sayı: 30908, 1680 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı)

2.2.1.5. Yerli Kömüre Dayalı Elektrik Üretim Tesisi Kurulması Amacıyla Özelleştirme ve Santral Sahasının Hukuki Durumu

Bakanlık (ETKB) tarafından, EÜAŞ ile bağlı ortaklıklarına ait varlıkların veya bu bağlı ortaklıkların hisselerinin yenilenebilir enerji kaynakları veya yerli kömüre dayalı elektrik üretim tesisi kurulması amacıyla özelleştirilmesinin talep edilmesi hâlinde, Özelleştirme İdaresi

---

³ OSB dağıtım lisans bölgesi içindeki üretim tesisleri, OSB dağıtım lisans bölgesi dışındaki aynı kişiye ait tüketim tesisleri ile ilişkilendirilebilir. Ancak OSB dağıtım lisansı bölgesi içinde yer alan bir tüketim tesisi için diğer madde hükümleri saklı kalmak kaydıyla OSB dağıtım lisansı bölgesi dışında da üretim tesisi kurulabilir. Tüketim tesisleri, Madde 28/2, Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği

Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkı

Başkanlığınca bu Kanun uyarınca gerçekleştirilecek özelleştirme işlemlerinde, 4046 sayılı Kanunun bu maddeye aykırı olmayan hükümleri ile birlikte bu fıkra hükümleri uygulanır. (6446 Sayılı Kanun Özelleştirme Madde 18/5)

Madde ve anılan fıkra düzenlemelerinde idarenin santral yeri göstermesine ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte 8.8.2016 gün ve 2016/9098 sayılı “Çayırhan-B Termik Santralının İnşası Amacıyla Ankara İli, Nallıhan İlçesi Sınırları İçerisinde Bulunan Bazı Taşınmazların Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Tarafından Acele Kamulaştırılması Hakkında Karar” Bakanlar Kurulu Kararı ile santral yerine ilişkin belirleme yapılmıştır. (19 Ağustos 2016 Tarihli ve 29806 Sayılı Resmî Gazete)

Özelleştirme ihalesi sonucunda, varlıkların veya hisselerin devrine yönelik olarak, bedel alınmaksızın EÜAŞ ve ihale üzerinde kalan teklif sahibi arasında imzalanacak devir sözleşmesi ile eş zamanlı şekilde kamulaştırılan yerinde devri söz konusudur. Bu düzenlemede de tesis yeri ile ilgili kamulaştırma yapılan yerin (veya kamulaştırılan şirket hisselerinin) kamulaştırma amacı ile ilgili olarak kullanılması esas olduğundan başka bir kaynak için bu alanlara ön lisans başvurusu yapılamaz.

2.2.2. ETKB Yetkisinde Yapılan Özel Düzenlemeler

Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı (YEKA); kamu ve hazine taşınmazları ile özel mülkiyete konu taşınmazlarda geliştirilebilir yenilenebilir enerji kaynaklarından en az birinin yüksek yoğunlukta bulunduğu alan/alanları, ifade eder. (Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları Yönetmeliği madde 4-1/1)

5346 sayılı Kanunun 4.maddesi uyarınca Bakanlık, yenilenebilir enerji kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması, bu alanların ve bağlantı kapasitelerinin yatırımcılara tahsisleriyle yatırımların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla kamu ve Hazine taşınmazları ile özel mülkiyete konu taşınmazlarda ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak yer seçimi yapmak suretiyle yenilenebilir enerji kaynak alanları oluşturur. Özel mülkiyete konu taşınmazların yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak belirlenmesi hâlinde, söz konusu alanlar üzerinde 2942 sayılı Kanunun 27nci maddesi uyarınca acele kamulaştırma yapılabilir. 9/1/2002 tarihli ve 4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında belirlenen bölgelerin aynı zamanda bu Kanuna göre yenilenebilir enerji kaynak alanı olarak da belirlenmesi hâlinde, bu alanların tahsis edileceği tüzel kişilerin belirlenmesi dışındaki diğer gerekli işlemler 4737 sayılı Kanuna göre yürütülür. Ancak bu alanları kullanacak tüzel kişiler, bu madde hükümleri kapsamında Bakanlık tarafından belirlenir.

09/10/2016 tarih ve 29852 sayılı Resmî Gazetede Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları Yönetmeliği yayımlanmıştır. Bu Yönetmelik uyarınca; yenilenebilir enerji kaynak alanları Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen idari ve teknik çalışmalar kapsamında belirlenerek, Aday YEKA üzerinde yatırım yapılabileceğinin değerlendirilmesi halinde; Aday YEKA, Genel Müdürlük internet adresindeki ilanından itibaren en geç 1 (bir) yıl içerisinde YEKA olarak Resmî Gazetede ilan edilir ve Bakanlık tarafından, Çevre Düzeni Planları ve İmar Planlarına resen işlenmek üzere ilgili mercilere bildirilir. Bu durumda YEKA yarışmalarına katılacak kişiler hangi alan için başvuru yapacaklarını bilmektedirler. Diğer yöntem gerçekleştirilen yenilenebilir enerji kaynak alanları amaçlı bağlantı kapasite tahsisi yarışmasını kazanan tüzel kişi tarafından sözleşmenin imzalanmasından sonra bağlantı hakkı kazanılan bölgede aday yenilenebilir enerji kaynak alanları (tesis sahaları) Bakanlığa önerilmekte ve bu alanların Bakanlık tarafından uygun bulunması durumunda Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı/Alanları (YEKA) olarak ilan edilerek yatırımcıya tahsis edilebilmektedir.

Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları (YEKA) ve bağlantı kapasitelerinin tahsis işlemleri iki şekilde gerçekleştirilebilmekte ve tahsis yöntemi, yarışma ilanı ile duyurulmaktadır. İlk yöntem yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim tesislerinde kullanılacak aksamı yarışmada istenen yerli katkı oranlarında ve yerli malı belgeli olarak yurt içinde imal eden ve/veya imal edilmesini taahhüt eden tüzel kişiye verilen yenilenebilir enerji kaynak alanları kullanım hakkıdır. İkinci yöntem yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik enerjisi üretim tesisinde yarışmada istenen yerli katkı oranlarına haiz yerli malı belgeli aksam kullanmayı taahhüt eden tüzel kişiye verilen yenilenebilir enerji kaynak alanları kullanım hakkıdır.

Örnekleme gerekirse; Karapınar YEKA-1 GES yarışması Yurt İçinde Üretim Karşılığı Tahsis (YÜKT) yöntemine göre gerçekleştirilmiş ve yarışmayı kazanan firmayla YEKA Kullanım Hakkı Sözleşmesi imzalamıştır. Yarışmayı kazanan firma tarafından 500 MWp/yıl kapasiteli Güneş Paneli Üretim Fabrikası kurulmuştur. Rüzgâr enerjisi kaynaklı (YEKA RES-2) yarışması ise Yerli Malı Kullanım Karşılığı Tahsis (YMKT) yöntemine göre gerçekleştirilmiş ve yarışmaları kazanan şirketler; Aydın, Muğla, Balıkesir ve Çanakkale illerinin her birinde 250 MWe gücünde olmak üzere toplam 1000 MWe gücünde rüzgâr elektrik santralleri kurma yükümlülüğüne girmişlerdir.

Yenilenebilir Enerji Endüstri Bölgeleri; yenilenebilir enerji kaynak alanı (YEKA) olarak ilan edilen alanlarda, Bakanlığın (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) önerisi ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının uygun görüşü ile Bakanlıkça tekrar yer seçimi yapılmadan Cumhurbaşkanınca yenilenebilir enerji üretimine yönelik endüstri bölgelerinin kurulmasına izin verilebilir. Bu alanlar içinde özel düzenlemeler açıklamalarımız geçerlidir.⁴

2.2.3. Uluslararası Andlaşma ile Tahsisi Yapılan veya Yapılması Öngörülen Yere Başvuru Yapılması

Bilindiği üzere uluslararası anlaşmalar Anayasanın 90. maddesinde düzenlenmiş olup Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak andlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır. Milletlerarası bir andlaşmaya dayanan uygulama andlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticari, teknik veya idari andlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğu yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticari veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren andlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Enerji sektöründe milletlerarası andlaşmalar yatırım modeli olarak yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Örnekleme gerekirse Akkuyu Nükleer Güç Santral Projesi, TANAP, Mavi Akım, Türk Akımı, Sinop Nükleer Güç Santral Projesi vb. milletlerarası anlaşmalara konu olmuş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından onaylanmış ve resmî gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş projelerdir.

Lisans Yönetmeliği'nin 14/2-a bendi uyarınca uluslararası antlaşma ile tahsisi yapılan veya yapılması öngörülen yerde veya piyasada nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi sahası olarak Bakanlıkça çalışmalara konu edilen sahada faaliyet göstermek üzere piyasada ya da petrol veya doğal gaz piyasalarında yapılan ön lisans veya lisans başvuruları her aşamada reddedilir.

⁴ Bu konuda detaylı açıklamalara şu makaleden ulaşılabilir.

https://www.enerjihukuku.org.tr/storage/2022/10/cengiz-gunes_makale_ehae_yonetim_kurulu_uye.pdf

Madde de yapılan düzenlemede iki konu dikkat çekmektedir. İlki uluslararası anlaşma ile tahsisi yapılan veya yapılması öngörülen yerde ibaresidir. Tahsisi yapılan yer ibaresi konusunda tereddüt bulunmamaktadır, bu ifade de tahsise ilişkin idari işlemlerinin tamamlandığı, tahsis edilecek faaliyetin ve alan sınırlarının belli edildiği anlaşılmaktadır, ancak tahsisi yapılması öngörülen yer ibaresi muğlaktır. Zira öngörülmede kesinlik ve belirlilik bulunmadığından üçüncü kişilerin hak kaybına uğramaması gerekir. Örneğin nükleer santral projelerinde henüz uluslararası anlaşma yapılmamış olsa da yer lisansı alınmışsa bir kesinlik söz konusudur. Kanaatime göre öngörülen ibaresinden anlaşılması gereken idarenin belli bir alanı bir faaliyete uluslararası anlaşma ile tahsise ilişkin hazırlıklarını yapmakta proje olarak açıklamakla birlikte bürokratik işlemlerin sürmesi nedeniyle henüz uluslararası anlaşmanın sonuçlanmamış olmasını ifade etmektedir. Bu durumda Bakanlıkça çalışmalara konu edilen sahada faaliyet göstermek üzere elektrik piyasasında ya da petrol veya doğal gaz piyasalarında yapılan ön lisans veya lisans başvuruları her aşamada reddedilir. İkinci olarak nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi sahası olarak Bakanlıkça çalışmalara konu edilen sahada nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi dışında elektrik piyasası ya da petrol veya doğal gaz piyasalarında yapılan ön lisans veya lisans başvuruları her aşamada reddedilir.

2.2.4. Doğal Gaz Piyasasında Yeraltı Doğal Gaz Depolama Faaliyetinde Öncelik Hakkı

Doğalgaz yeraltı depolama faaliyetlerinin önemi kış aylarındaki pik talebin yaz aylarında düşük talep zamanında depolanan gaz ile karşılanması, gaz akışında oluşan kesinti ve kısıntıların depo kapasitesi ile yönetilmesini sağlamaktır. Depo kapasitesinin yeterli olmaması nedeni ile yeraltı depolama kapasitelerinin genişletilmesi için bu yatırımlara öncelik verilmektedir. Kaldı ki bu depoların kurulacağı alanların taşınması gereken jeolojik özellikleri de düşünüldüğünde başka bir yatırıma tahsisinin yapılmaması zorunluluk arz eden bir durumdur. Ön lisans veya lisans başvurularının doğal gaz piyasasında yeraltı doğal gaz depolama faaliyeti ile çakışması durumunda öncelik doğal gaz piyasasında yeraltı doğal gaz depolama faaliyetine verilecektir.

Doğal gaz piyasasında yeraltı doğal gaz depolama faaliyeti de dikkate alındığında çakışma olursa öncelik sırasıyla; i) uluslararası anlaşma ile tahsis/faaliyet konusu, ii) Cumhurbaşkanlığı Kararları ile belirlenen tahsis/faaliyet konusu, iii) ETKB tarafından belirlenen tahsis/faaliyet konusu iv) doğal gaz piyasasında yeraltı doğal gaz depolama faaliyeti diğer piyasa ve piyasa dışı faaliyetlere göre (örneğin; ithal kömür, rafineri, jeotermal santral vb.) öncelik kazanacaktır.

2.2.5. Doğal Gaz Hariç Diğer Kaynak veya Yakıtı Dayalı Elektrik Üretim Faaliyetlerinde Öncelik Hakkı

Doğalgaza bağımlılık nedeniyle döviz ihtiyacının artması ve bu artışın tarifeler üzerinde baskı yaratması, diğer yandan sanayi maliyetlerini yükselterek rekabetçi fiyatlarla pazarda yer alamaması nedenleri ile 2012 haziran ayında alınan karar ile doğalgaz santralleri yatırım teşvik tedbirleri kapsamında çıkarılmıştır. Elektrik piyasasında doğalgaz santral başvurusunun diğer kaynaklarla çakışması durumunda öncelik diğer kaynaklara verilmektedir. Bu tür bir durum ile karşılaşıldığında piyasada doğal gaz hariç diğer kaynak veya yakıtı dayalı üretim faaliyeti göstermek üzere birden fazla ön lisans başvurusu olması halinde ön lisans başvurusuna konu üretim tesisinin kaynağı ya da yakıtı cinsi dikkate alınarak yerli kömür, ithal kömür ve yenilenebilir enerji kaynağına dayalı başvurulara sırasıyla öncelik verilir.

Sıralamada yerli kömür ve ithal kömür yakıtlı santrallerin yenilenebilir santrallerden önce gelmesinin sebebi bu yakıt türü santrallerin doğalgaz santrallerini ikame eden termik santral özellikleri, yerli kömürün ithal kömürden önce gelmesinin nedeni yerli kömür yakıtının döviz tasarrufu sağlaması istihdam vb. makro etkileridir.

Yenilenebilir enerji kaynakları dikkate alındığında piyasada farklı yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden fazla başvuru olması halinde, lisanslama sürecinin devam edeceği başvurunun belirlenmesinde sırasıyla jeotermal, hidrolik, rüzgâr ve güneş enerji kaynaklarına dayalı başvurulara öncelik verilir. Bu sıralamada da kaynaklar arasında yatırım yerinin esnekliği dikkate alınmıştır.

Ön lisans veya lisans başvurularından doğal gaz piyasasında yeraltı doğal gaz depolama, piyasada doğal gaz hariç diğer kaynak veya yakıtı dayalı ön lisans, doğal gaz piyasasında sıvılaştırılmış doğal gaz tesisinde yapılacak depolama, petrol piyasasında rafinerici, piyasada doğal gazı dayalı ön lisans ve petrol piyasasında depolama lisansı başvurularına sırasıyla öncelik verilir.

2.2.6. Aynı Yere Birden Fazla Ön Lisans/Lisans Başvurusu Olması Halinde Değerlendirme Sırasının Topluca Görünümü

Bu düzenlemelere göre aynı yere birden fazla başvurunun yapılması halinde öncelik hakkına ilişkin faaliyet konularının toplu değerlendirmesi dikkate alındığında öncelik sırasının hiyerarşik sıralaması şu şekildedir.

a) Uluslararası antlaşma ile yapılacak ya da yapılması öngörülen yatırımlara tahsis edilen yerde ve nükleer santral yatırımlarına tahsis edilen yerlere başka bir yatırım yapılamaz

b).Cumhurbaşkanı Kararı ile tahsis konusu belirlenen alanlara sadece kararda belirlenen yatırımlar yapılabilir.

c) Mevzuatta kullanımı özel olarak belirlenen yatırım alanlarına başvuru yapılamaz

ç) ETKB tarafından tahsis konusu (YEKA) belirlenen alanlara ilgili yatırımlar ETKB yarışması ile yapılabilir.

d) Yenilenebilir Enerji Endüstri Bölgelerine sadece Sanayi Bakanlığı'nın tahsisi ile yatırım yapılabilir, anılan yerlere yenilenebilir kaynak için dahi olsa ön lisans için re'sen başvuru reddedilir.

e) Diğer yatırım konularındaki sıralama aşağıdaki gibidir.

i)Yeraltı doğal gaz depolama,

ii) Doğal gaz Elektrik Üretim Santralleri hariç diğer kaynak veya yakıtı dayalı ön lisans,

- Yerli Kömür Elektrik Üretimi
- İthal Kömür Elektrik Üretimi
- YEKA Dışında Yenilenebilir Enerji Kaynak Yatırımları
  - Jeotermal santral yatırımları
  - Hidroelektrik santral yatırımları
  - Rüzgâr santral yatırımları
  - Güneş santral yatırımları.

iii) Sıvılaştırılmış doğal gaz tesisinde yapılacak depolama,

iv)Petrol piyasasında rafinerici,

v) Doğalgaz Elektrik Üretimi Santral yatırımı

Tüm yatırımlarda duyurusu yapılan ön lisans başvurusuna konu yerin; uluslararası antlaşma ile tahsisi yapılan veya yapılması öngörülen yer olmaması veya nükleer enerjiye dayalı üretim tesisi sahası olarak Bakanlıkça çalışmalara konu edilmemesi, idare tarafından özel amaçla kullanıma tahsis edilmemesi gerekir. Bu kriterlerden sonra sıralama düzenlemeleri dikkate alınmalıdır.

2.2.7.Lisanssız Üretim Tesislerinin Durumu

Ön lisans veya üretim lisansı başvurusuna konu üretim tesisi sahası için lisanssız üretim başvurusu yapılamaz ve yapılması halinde ilgili başvurular iade edilir.

Rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesislerinde üretim lisansı alındıktan sonra, üretim lisansına konu sahada, malikin kendi arazisi üzerine kuracağı lisanssız üretim tesisi başvuruları Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından teknik değerlendirmesi uygun bulunmak ve bahse konu üretim lisansı ile başka lisanslı üretim tesisini etkilememek kaydıyla kabul edilebilir. Aksi halde her aşamada reddedilir.

Lisanssız üretim başvurusuna konu üretim tesisi sahası için;

a) Rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı ön lisans başvurusunda bulunulması halinde, her bir başvuru için EİGM tarafından yapılan teknik değerlendirmenin olumlu olması durumunda söz konusu başvurular ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılır. EİGM tarafından yapılan teknik değerlendirme sonucu ilgili başvuruların birbirlerini olumsuz etkilemesi halinde lisanssız üretime ilişkin başvurular, bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almış olanlar hariç reddedilir. Lisanssız üretime ilişkin başvurunun bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanmış olması durumunda; ön lisans ve lisans başvurusu revize edilme imkânı yoksa reddedilir.

b) Rüzgâr veya güneş enerjisi dışında diğer kaynaklara dayalı ön lisans veya lisans başvurusunda bulunulması ve lisanssız üretime ilişkin başvurunun bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanmamış olması hallerinde ilgili lisanssız üretime ilişkin başvuru reddedilir.

c) Rüzgâr veya güneş enerjisi dışında diğer kaynaklara dayalı ön lisans veya lisans başvurusunda bulunulması ve lisanssız üretime ilişkin başvurunun bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanmış olması hallerinde ilgili ön lisans veya lisans başvurusu reddedilir ve lisanssız üretime ilişkin başvurular ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde sonuçlandırılır. Ancak, aynı günde ilgili üretim tesisi sahasında üretim tesisi kurulması için yapılan lisanssız üretim başvurusunun bağlantı anlaşmasına çağrı mektubu almaya hak kazanması ve ön lisans veya lisans başvurusunda bulunulması hallerinde lisanssız üretime ilişkin başvuru reddedilir.⁵

2.2.8.Depolamalı Üretim Tesislerinin Durumu

Bilindiği üzere Elektrik Piyasası Kanununun 7. Maddesine 7417 sayılı Kanunun 56. maddesi ile eklenen 10.fıkra hükmüne göre; elektrik depolama tesisi kurmayı taahhüt eden tüzel kişilere, kurmayı taahhüt ettikleri elektrik depolama tesisinin kurulu gücüne kadar Kurum tarafından rüzgâr ve/veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesisi kurulmasına ilişkin ön lisans verilir. Fıkra ile ilgili uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Kurum tarafından yönetmelikle düzenlenecektir. Anılan fıkra kapsamında kurulacak tesisler 5346 sayılı Kanunda belirlenen alım garantisi hükümlerinden yararlandırılabilir.

Depolamalı üretim düzenlemesinde kaynak güneş ve rüzgâr ile sınırlandırılmıştır. Depolama üretimde çakışma olması durumunda ana kaynağa göre hareket edilmesi gerekir. Bu durumda depolamalı güneş elektrik piyasasında başka kaynaklarla çakıştığında en son dikkate alınacak çakıştığı kaynak doğalgaz dışında termik santraller ise ister yerli kömür ister ithal kömür öncelik termik kaynağa verilecek, yenilenebilir ile çakıştığında ise örneğin depolamalı güneş ile jeotermal santral başvurusu çakıştığında öncelik jeotermal kaynakta olacaktır.

Kısmen veya tamamen işletmede bulunan üretim tesislerinden elektrik depolama tesisi kurmayı taahhüt eden rüzgâr ve/veya güneş enerjisine dayalı elektrik üretim lisansı sahibi tüzel

⁵ Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği Madde 7/16

kişilere, kurmayı taahhüt ettikleri elektrik depolama tesisinin kurulu gücüne kadar, lisanslarında belirlenen sahaların dışına çıkılmaması, işletme anında sisteme verilen gücün lisanslarında belirtilen kurulu gücü aşmaması ve TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım şirketinden alınan tadil kapsamındaki bağlantı görüşünün olumlu olması hâlinde kapasite artışına izin verilir.

2.2.9.Müstakil Depolama Tesislerinin Durumu

Müstakil elektrik depolama tesisleri tedarik lisansına sahip tüzel kişiler tarafından 2 MW kurulu gücünden düşük olmamak kaydıyla, ayrı bir lisans alınmasına gerek olmaksızın aynı tedarik lisansı kapsamında bir veya birden fazla müstakil elektrik depolama tesisi kurulabilir. Bu tesislerin sisteme verdiği ve sistemden çektiği enerji, ilgili piyasa katılımcısının uzlaştırmaya esas veriş çekiş miktarında dikkate alınır. Müstakil elektrik depolama tesisleri için kamulaştırma talep edilemez. Müstakil depolama tesis yerinin piyasa içi veya piyasa dışı faaliyetlerle çakışması durumunda öncelik hakkı piyasa içi (elektrik piyasası faaliyetleri) veya piyasa dışı (petrol ve doğalgaz) faaliyetlerdedir. Ön lisans veya üretim lisansı başvurusuna konu üretim tesisi sahası için müstakil depolama tesis başvurusunda bulunulamaz. Müstakil depolama faaliyeti lisanssız faaliyet olarak Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14.maddesinde düzenlenmiştir.

Müstakil depolama tesisine ilişkin başvurunun bağlantı anlaşması yapılmasına ilişkin hak kazanılmış olması durumunda; sonradan aynı yer için ön lisans ve lisans başvurusu revize edilme imkânı yoksa reddedilmesi gerekir. Zira müstakil depolama tesisi için tedarik şirketi başvuru sırasında koordinat ve bağlantı noktası bildirmektedir. Ancak bu konuda yayımlanacak olan Yönetmelik düzenlemelerini dikkate almak gerekir. Depolama Yönetmeliği'nde hem müstakil depolama tesisleri hem depolamalı üretim konularında bugünlerde düzenleme beklenmektedir.

3.Diğer Kanunlarda Yer Alan Çakışma Düzenlemeleri

3.1. Mevzuatta Belirlenen Özel Alanlar⁶

Serbest Bölgeler ihracata yönelik yatırım ve üretimi teşvik etmek, doğrudan yabancı yatırımları ve teknoloji girişini hızlandırmak, işletmeleri ihracata yönlendirmek ve uluslararası ticareti geliştirmek amacıyla serbest bölgelerin kurulması, yer ve sınırlarıyla faaliyet konularının belirlenmesi, yönetimi, işletilmesi, bölgelerdeki yapı ve tesislerin teşkili ile ilgili hususları kapsar. Türkiye'de serbest bölgelerin yer ve sınırlarını belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. (Kanun Numarası: 3218 Kabul Tarihi: 6/6/1985 Yayımlandığı R. Gazete: Tarih: 15/6/1985 Sayı: 18785)

Endüstri Bölgeleri; yatırımları teşvik etmek, yurt dışında çalışan Türk işçilerinin tasarruflarını Türkiye'de yatırıma yönlendirmek ve yabancı sermaye girişinin artırılmasını sağlamak üzere 4737 sayılı "Endüstri Bölgeleri Kanunu" uyarınca kurulan üretim bölgeleridir. Bakanlıkça belirlenen alanlarda Cumhurbaşkanınca endüstri bölgelerinin kurulmasına veya alan ilavesine izin verilebilir. Endüstri bölgelerinin kurulmasına ilişkin Cumhurbaşkanı kararları Resmî Gazetede yayımlanır. Endüstri bölgesi olarak belirlenen alanlar hiçbir şekilde başka amaçlarla kullanılamaz.

Organize Sanayi Bölgeleri, Serbest Bölgeler, Endüstri Bölgeleri vb. gibi özel kanunla kurulmuş bölgelerde kurulacak üretim tesisleri için yetkili merciden elektrik üretim tesisi

⁶ OSB ve teknokent düzenlemeleri de aynı kapsamda belirtilebilir.

kurulmasında sakınca olmadığına ilişkin alınacak belgenin ön lisans başvurusunda EPDK'na sunulması gerekmektedir.

Kamu idarelerinin sektörel olarak tespit ettiği ve Cumhurbaşkanı tarafından sınırları belirlenerek belli faaliyetlere tahsis edilen alanlara tahsis amaçları dışında yatırım yapılamaz. Buna göre enerji yatırımlarında yer tespitinde ilgili planlardan yerin hukuki durumu tespit edilmelidir. Örneğin Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgeleri; turizm hareketleri ve faaliyetleri yönünden önem taşıyan veya doğal, tarihî ve kültürel değerlerin yoğun olarak yer aldığı, korunması ve geliştirilmesinde kamu yararı bulunan yörelerde, koruma kullanma dengesi gözetilerek sektörel kalkınmanın sağlanması ve turizm sektörünün plânlı ve kontrollü gelişiminin sağlanması amacıyla yeri, mevki ve sınırları Cumhurbaşkanı kararıyla tespit ve ilân edilen alanlardır. Aynı şekilde Turizm Merkezleri; Kültür ve turizm koruma ve gelişim bölgeleri dışında kalmakla birlikte, bu bölgelerin niteliğini taşıyan, turizm hareketleri ve faaliyetleri açısından öncelikle geliştirilmesinde kamu yararı bulunan orman vasıflı olanlar dâhil Hazine taşınmazları ile tescili mümkün olan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde yeri, mevki ve sınırları Cumhurbaşkanı kararıyla tespit ve ilân edilen alanlardır.⁷

3.2.Çakışmalara İlişkin Diğer Kanunlarda Yer Alan Düzenlemeler

3.2.1.Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Düzenlemeleri

Kanunun Ek 1.maddesi “Yatırım çakışması” başlığı ile düzenlenmiş olup anılan maddenin birinci fıkrası uyarınca; jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ile Devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, maden, petrol, doğalgaz, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan ya da gerçek veya tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetlerinin yapılamaz hale gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda, jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ve yatırım ile ilgili karar, kamu yararı açısından yatırımların önceliği ve önemini tespit etmek üzere, ilgili Bakanlığın uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından verilir. Bakanlık tarafından alınan bu kararlar, kamu yararı kararı yerine geçer. Jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetinin yapılamaz hale geldiği alanın ruhsattan taksir edilmesine veya ruhsatın iptal edilmesine Bakanlık tarafından karar verilir. (Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Kanun Numarası: 5686 Resmî Gazete Tarihi: 13.06.2007 Sayısı: 26551)

Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin 27/A “Yatırımlar ile çakışan sahalar ve kurul işlemleri” maddesi uyarınca; jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ile devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, maden, petrol, doğal gaz işletmeleri, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan yatırımların birbirlerini engellemesi, faaliyetin yapılamaz hâle gelmesi durumunda jeotermal kaynak ve doğal mineralli su arama ve işletme faaliyetleri ve yatırımla ilgili karar, Kurul tarafından verilir.(Kurul, Kalkınma Bakanının (SBB) başkanlığında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile diğer yatırımcı kurum ya da kuruluşun bağlı olduğu bakan veya bakanlar ve yatırım kararına onay veren kurumun ilgili olduğu bakan olmak üzere asgari üç kişiden oluşur.) (Resmî Gazete Tarihi: 11.12.2007 Resmî Gazete Sayısı: 26727)

3.2.2.Maden Kanunu Faaliyetleri ile İlgili Düzenlemeler

Madencilik faaliyetlerinde izinler Maden Kanunu'nun 7. Maddesinde düzenlenmiştir. Diğer faaliyetler ile çakışma konusu da aynı madde de düzenlenmiştir.

⁷Yer seçiminde Nazım İmar Planı ve Uygulama İmar Planı, Çevre düzeni planı vb. planlarla plan notlarının ve raporlarının incelenmesi, arazi kullanılmasına kararların alınmasında temel belgelerdir.

Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkı

Anılan maddenin 15.fıkrası uyarınca; devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, petrol, doğalgaz, jeotermal boru hatları, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan ya da gerçek veya tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, maden işletme faaliyetinin yapılamaz hale gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda, madencilik faaliyeti ve yatırımla ilgili karar, kamu yararı açısından yatırımların önceliği ve önemini tespit etmek üzere, ilgili Bakanlığın uygun görüşü alınarak Bakanlık tarafından verilir. Bakanlık tarafından alınan bu kararlar, kamu yararı kararı yerine geçer. Maden işletme faaliyetinin yapılamaz hale geldiği alanın ruhsattan taksir edilmesine veya ruhsatın iptal edilmesine Bakanlık tarafından karar verilir.

Bakanlık tarafından verilecek kararlarda; görünür rezerv alanı ile diğer yatırımın çakışması halinde öncelikle madenin makul bir sürede üretilebilme imkanının olup olmadığı, ara ve uç ürüne yönelik madencilığe dayalı sanayi tesislerinin hammadde ihtiyacını karşılayan ruhsatlı sahalarda, tesisin hammadde ihtiyacını karşılayacak şekilde alternatif alanların bulunup bulunmadığı dikkate alınarak değerlendirme yapılır. (Maden Kanunu, Resmî Gazete Tarihi: 15.06.1985, Sayısı: 18785)

Detay düzenlemeye Maden Yönetmeliği'nde yer verilmiş ve "Yatırımlar ile çakışan sahalarda ve kurul işlemleri" başlıklı Yatırımlar ile Çakışan Sahalar ve Kurul İşlemleri 121.maddesinde yer verilmiş ve madencilik faaliyetleri ile Devlet ve il yolları, otoyollar, demir yolları, havaalanı, liman, baraj, enerji tesisleri, petrol, doğalgaz, jeotermal boru hatları, su isale hatları gibi kamu yararı niteliği taşıyan veya gerçek/tüzel kişilere ait diğer yatırımların birbirlerini engellemesi, maden işletme faaliyetinin yapılamaz hale gelmesi, yatırım için başka alternatif alanların bulunamaması durumunda, madencilik faaliyeti ve yatırımla ilgili karar, Kurul tarafından verilir, şeklinde düzenleme yapılmıştır.

Kurul; Kalkınma Bakanının başkanlığında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, diğer yatırımcı kurum ya da kuruluşun bağlı olduğu bakan/bakanlar ve yatırım kararına onay veren kurumun ilgili olduğu bakan olmak üzere asgari üç kişiden oluşur. Ancak, yatırımcı kuruluşun Kalkınma Bakanlığına veya Bakanlığa bağlı ilgili veya ilişkili bir kurum ve katılımcı sayısının üçün altında olması halinde Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Kurula katılır. Kurul tarafından alınan karar, kamu yararı kararı yerine geçer. Kurul tarafından verilecek kararlarda; görünür rezerv alanı ile diğer yatırımın çakışması halinde öncelikle diğer yatırım için alternatif alanın bulunup bulunmadığı, madenin makul bir sürede üretilebilme imkanının olup olmadığı, ara ve uç ürüne yönelik madencilığe dayalı sanayi tesislerinin hammadde ihtiyacını karşılayan ruhsatlı sahalarda, tesisin hammadde ihtiyacını karşılayacak şekilde alternatif alanların bulunup bulunmadığı maden rezervi ile yatırımın ülke ekonomisine sağlayacağı katma değer, her iki yatırımın süresi, büyüklüğü, çalışan/çalışacak olan işçi sayısı ve istihdama katkı dikkate alınarak değerlendirme yapılır.⁸

3.2.3. Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi Kararı Kapsamında Tahsis Edilen Alanların Durumu

Sanayi üretim tesis yatırımları ile ilgili olarak, 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 80 inci maddesi uyarınca, 17/10/2016 tarihli ve 2016/9495 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Yatırımlara Proje Bazlı Devlet Yardımı Verilmesine

⁸ Maden Yönetmeliği, Resmî Gazete Tarihi: 21.09.2017 Sayısı: 30187

İlişkin Kararda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde desteklenen yatırımlarda yatırım yeri tahsisi öngörülmesi durumunda bu alanlar için elektrik piyasası faaliyetine ilişkin üçüncü kişiler tarafından başvuru yapılamaz. Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi Cumhurbaşkanlığı Kararı ile verilmektedir.

412 sayılı Milli Emlak Tebliği uyarınca kendilerine verilen görevlerin yerine getirilmesi sırasında ihtiyaç duyulan elektrik enerjisinin temini amacıyla; 20/8/2016 tarihli ve 6745 sayılı Yatırımların Proje Bazında Desteklenmesi ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun kapsamında Cumhurbaşkanlığı Kararı ile desteklenen yatırımlar için yatırımcılara, ilan yapılmaksızın doğrudan irtifak hakkı tesisi veya kullanma izni yoluyla arazi tahsis edilebilir.

3.2.4. Doğal Sit Alanlarında Güneş ve Rüzgâr Enerjisi Santralleri ile İlgili Olarak İlke Kararları

Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanlarında ve türbin sayısı 20 adeti ve kurulu gücü 50 Mwe 'ı geçmemek kaydıyla Nitelikli Doğal Koruma Alanlarında; rüzgâr enerjisi santralleri, kurulu gücü 10 Mwe 'i geçmemek kaydıyla Nitelikli Doğal Koruma Alanlarında; güneş santralleri yapılabilecektir. (Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Doğal Sit Alanları İlke Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair İlke Kararları, 5 Kasım 2022 Cumartesi Resmî Gazete Sayı :32004) Daha önce açıklandığı üzere iki kaynak arasında aynı yer için çakışma olduğunda öncelik Lisans Yönetmeliği 14. Maddesine göre rüzgâr santral yatırımlarına verilecektir.

3.2.5. Tarım Arazilerinin Amaç Dışı Kullanımı

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri, sulu tarım arazileri alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla; petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, ilgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun talebi üzerine 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu uyarınca yenilenebilir enerji kaynak alanlarının kullanımı ile ilgili yatırımlar, için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla Bakanlık tarafından izin verilebilir. Bakanlık bu yetkisini valiliklere devredebilir. Jeotermal enerji kaynaklı arama faaliyetleri geçici bir kullanım kabul edilerek, yapılacak jeotermal enerji kaynaklı arama faaliyetleri için; alternatif alan bulunmaması, Kurulun uygun görmesi, toprak koruma projesine uyulması kaydıyla valilik tarafından bir yıla kadar geçici süre ile izin verilebilir. Bu süre gerekçeli talep doğrultusunda en fazla bir yıla kadar daha uzatılabilir. (Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelik Madde 12)

İl Özel İdaresi ile Büyükşehir Belediyesi yetkisindekiler hariç, petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri, madencilik faaliyetleri, yenilenebilir enerji yatırımları, elektrik iletim hatları ile ilgili yatırımları yapacak gerçek veya tüzel kişiler, tarım dışı amaçlarla kullanımı talep edilen alana ait tapu ve kadastral bilgisini içeren yatırım yerine ait illiyet belgesi ile valiliklere başvurur. (Yönetmelik Madde 13)

Ön lisans başvurusunda ayrıca, 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu kapsamında; mutlak tarım arazilerini, özel ürün arazilerini, dikili tarım arazilerini, sulu tarım arazilerini, büyük ovaları, çevre arazilerde tarımsal kullanım bütünlüğünü bozan alanlar ile 3573 sayılı Zeytinciliğin İslahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun kapsamında zeytinlik sayılan alanları kapsayıp kapsamadığına ilişkin Yasaklı Alanlar Beyanı verilmesi istenmektedir.

3.2.6.Orman Alanlarının Kullanımı

Devlet ormanları içinde maden aranması ve işletilmesi ile madencilik faaliyeti için zorunlu; tesis, yol, enerji, su, haberleşme ve altyapı tesislerine, fon bedelleri hariç, bedeli alınarak Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilir, enerji, petrol, doğalgaz, , altyapı, katı atık bertaraf ve düzenli depolama tesislerinin; baraj, gölet, bunlarla ilgili her türlü yer ve binanın Devlet ormanları üzerinde bulunması veya yapılmasında kamu yararı ve zaruret olması halinde, gerçek ve tüzel kişilere bedeli mukabilinde Çevre ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir.

Lisanssız elektrik üretim tesisleri ile lisanslı güneş enerjisine dayalı elektrik üretim tesislerine orman sayılan alanlarda izin verilmez. Ancak bu madde kapsamında ve turizm maksadıyla izin verilen bina ve tesislerin çatı ve cepheleri ile baraj ve gölet rezervuar alanları üzerinde ve rezervuarlı veya regülatörlü hidroelektrik üretim tesisleri sahaları kapsamındaki su yüzeylerine kurulan enerji üretim tesislerine izin verilebilir.

Enerji izinlerinde ön lisans veya lisansını, mevcut izin verilen alan üzerinde kurulacak 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 14 üncü maddesi çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı ilgili bakanlıktan alınmış lisanssız üretim yapabileceğine dair belgesini, petrol-doğalgaz izinlerinde ruhsatını, liman geri hizmet alanı izinlerinde deniz yüzeyinin kiralandığına ilişkin sözleşmesini, hidroelektrik santral tesislerinde santral binası, rüzgar enerji santrallerinde türbin alanları, termik, doğal gaz çevrim, nükleer güç santrallerinde; 1/1000 ölçekli uygulama imar planını veya ilgili idareden alınacak imar planı gerektiren yapı ve tesislerden olmadığına dair yazıyı ibraz etmesi gereklidir. (Orman Kanunu 17. Madde Uygulaması ile İlgili Yönetmelik)

4. İletim veya Dağıtım Sistemine Bağlantıda Öncelik

Gerçek ve tüzel kişilerin elektrik iletim veya dağıtım sistemine bağlanmaları ile bu sistemleri ve enterkonneksiyon hatlarını kullanmalarına ilişkin usul ve esaslar Bağlantı ve Sistem Kullanımı Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir.⁹

Bağlantı ve sistem kullanım anlaşmalarının düzenlendiği madde 6/3 uyarınca; iletim sistemine aynı bağlantı noktasından bağlanmak üzere birden fazla başvuru olması ve başvuruların tümünün karşılanmasının mümkün olmaması halinde tüm başvuru sahipleri durum hakkında bilgilendirilir ve bu kapsamda;

a) Tüketim tesisleri için sırasıyla;

- 1) Dağıtım şirketi tarafından yapılan başvuruya,
- 2) OSB dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi tarafından yapılan başvuruya,

b) Üretim tesisleri için sırasıyla;

- 1) Yerli kömüre dayalı üretim tesislerine ilişkin başvuruya,
- 2) Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerine ilişkin başvuruya,

öncelik tanınır. Diğer hallerde, elektrik piyasası mevzuatında başka özel bir düzenleme olmaması durumunda başvuru sırasına göre işlem yapılır.

Bağlantı görüşünün düzenlendiği 10/A -3 maddesinde; dağıtım şirketi tarafından bağlantı görüşünün oluşturulması ve sisteme bağlantı yapılmasında sırasıyla yerli kömüre, yenilenebilir enerji kaynaklarına ve diğer kaynaklara dayalı üretim tesislerine öncelik tanınır. Diğer hallerde,

---

⁹ Üretim tesisinin ve bulunması halinde, üretim tesisine bütünsel elektrik depolama ünitelerinin bağlanacağı/bağlı olduğu bağlantı noktasını ve gerilim seviyesini gösteren tek hat şeması, ilgili dağıtım ve/veya iletim hatları ile dağıtım merkezi ve/veya trafo merkezini içerecek şekilde hazırlanır.

elektrik piyasası mevzuatında başka özel bir düzenleme olmaması durumunda başvuru sırasına göre işlem yapılır.

Bu düzenlemelerde Lisans Yönetmeliğinde farklılık gösteren bir sıralama söz konusudur, Lisans Yönetmeliği 14.madde uyarında piyasa içi sıralamada yerli kömür elektrik üretimi, ithal kömür elektrik üretimi, yenilenebilir enerji kaynak santralleri yatırımları sıralaması vardır. Burada Lisans Yönetmeliği düzenlemeleri geçerli olup buna göre işlem tesisi gerekir. Ancak rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak için yapılan ön lisans başvuruları, kişisel hak itirazı bakımından değerlendirilmesini müteakip aynı bağlantı noktasına ve/veya aynı bağlantı bölgesine bağlanmak için ilan edilen kapasiteden daha fazla başvuru bulunması halinde ve/veya aynı sahaya birden fazla başvurunun bulunması halinde, başvurular arasından ilan edilen kapasite kadar sisteme bağlanacak olanları belirlemek için TEİAŞ tarafından yarışma yapılarak bağlantı kapasitesi kazanan başvurular belirlenir.¹⁰

5. Üretim Tesisi Sahasının Değiştirilme Talebi Durumunda Değerlendirme

Üretim lisansına konu üretim tesisi sahasının değiştirilmek istenmesi ve bu durumun mücbir sebepler veya Kurul tarafından uygun bulunan haller kapsamında olduğunun tespiti durumunda;

- a) talep edilen değişikliğin üçüncü kişilere ilişkin hak ihlaline yol açmaması,
- b) bağlantı noktasının veya bağlantı bölgesinin değişmemesi ve
- c) hidrolik kaynaklara dayalı tesisler için DSİ'nin uygun görüşünün alınması,
- ç) rüzgâr veya güneş enerjisine dayalı tesisler için Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılan teknik değerlendirmenin uygun bulunması hallerinde, söz konusu lisansta gerekli tadiller yapılabilir.

Başvuruya konu proje sahasının tamamının mülkiyetinin ilgili tüzel kişiye ait olduğu sahalar ile kaynak olarak belediye atıklarının kullanılacağı projelere ilişkin tesis sahasının ilgili belediyenin mülkiyetinde olduğu ve santral sahası olarak belediye atıklarının kullanım haklarına sahip tüzel kişiye tahsis edildiği santral sahaları için duyuru yapılmaz.

Santral sahasının bir bölümünün aynı sahada kalması, toplam santral sahası büyüklüğünün değişmemesi, tadil talebine ilişkin gerekçenin Kurul tarafından mücbir sebep kapsamında olduğunun tespiti ve söz konusu tesisin kısmen veya tamamen işletmede olması kaydıyla, rüzgâr enerjisine dayalı tesisler için teknik değerlendirme şartı aranmaz. Ancak santral sahasında meydana gelen değişiklik için kesişme/çakışma ve komşu sahalardaki türbinlerin etkileşim durumuna ilişkin olarak Enerji İşleri Genel Müdürlüğünün görüşü alınır.

6.Ön Lisans Başvurularının Kurul Kararı ile Reddedileceği Haller

Ön lisans başvurularında tesis sahasını ve bağlantı görüşünü ilgilendiren ret nedenleri mevzuatta düzenlenmiştir. Ön lisans başvurusuna konu üretim tesisinin, başvuru sahasında kurulmasının mümkün olmadığı belirlenen başvurular ile rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı başvurularda, üretim tesisinin kurulacağı sahanın maliki tarafından başvuru yapılması durumunda aynı saha için yapılan diğer başvurular, saha kullanımı ile ilgili ret nedenleridir.

Ön lisans başvurularına ilişkin ret nedenleri Lisans Yönetmeliği'nde sayılmış olup, aşağıdaki hallerde ön lisans başvuruları Kurul kararı ile reddedilir:

---

¹⁰ Rüzgâr ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Ön Lisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği

- TEİAŞ veya ilgili dağıtım şirketi tarafından uygun bağlantı görüşü verilmeyen başvurular.
- Rüzgâr ve güneş enerjisine dayalı başvurularda, üretim tesisinin kurulacağı sahanın maliki tarafından başvuru yapılması durumunda aynı saha için yapılan diğer başvurular.
- Ön lisans başvurusu kapsamında kurulması planlanan üretim tesisinin iletim ve/veya dağıtım sistemine bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında, ilgili mevzuat çerçevesinde uygun bağlantı görüşü oluşturulamayan ve/veya başvuru sahibi tüzel kişi tarafından özel direkt hat tesis edilmesi tercih edilmeyen başvurular.
- Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından teknik değerlendirmesi uygun bulunmayan başvurular.
- Enerji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından ölçüm istasyonunun, üretim tesisine ilişkin bilgi formunda verilen koordinatlara göre üretim tesisinin kurulacağı ön lisans başvurusu yapılan santral sahası alanında yer almadığı bildirilen başvurular.
- Ön lisans başvurusuna konu üretim tesisinin, başvuru sahasında kurulmasının mümkün olmadığı belirlenen başvurular.
- 6/12/2013 tarihli ve 28843 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Rüzgâr ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Ön Lisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği kapsamında yarışmayı kazandığı halde ön lisans başvurusundan vazgeçen tüzel kişilerin başvuruları.
- Ön lisans başvurusunda bulunan tüzel kişiden istenen bilgi ve belgelerin süresi içinde Kuruma sunulmadığı veya sunulan belgelerin mevzuatı kapsamında istenilen şartları sağlamadığı anlaşılan başvurular.”

Ön lisans başvuruları aşağıdaki hallerde ilgili ana hizmet birimi tarafından reddedilir:

- Ön lisans verilmesi hakkında karar alınmadan önce, başvurudan vazgeçildiğinin Kuruma bildirildiği başvurular.
- Rüzgâr ve Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi Kurmak Üzere Yapılan Ön lisans Başvurularına İlişkin Yarışma Yönetmeliği kapsamında yarışmayı kazanamadığı Kuruma bildirilen başvurular.

Sonuç

Yatırım hukukunda en önemli konulardan birisi tesisin kurulacağı alanın hukuki durumudur. Bu açıdan kuruluş yeri seçiminde ön lisans başvurusu öncesinde teknik ve hukuki açıdan detaylı çalışmalar yapılması zorunludur. Hukuki açıdan yapılacak çalışmalarda arazinin hukuki durumu, mülkiyet yapısı, kullanım öncelikleri, takyidatlar, tesis sahasına komşu sahalardaki tesisler vb. özellikler, ilerleyen aşamada uygunluk belgesi ve çevre izni alınması, taşınmaz temini ve kullanım sınırları açısından da önemlidir.¹¹

Yeterli araştırma yapılmadan ve veri temin edilmeden yapılan başvurular, başvuru alanlarla ilgili kısıtlamalar ve çakışma durumu yatırımcılara zaman ve finansal kayba mal olmaktadır. Diğer taraftan iletim ve dağıtım hatları ve yük akış planlamaları açısından da sistem işleticilerine iş yükü getirmektedir. Sonuçta yer seçimine ilişkin iş geliştirme işlemlerini detaylı

---

¹¹ Ön lisans ve üretim lisansı sahibi özel hukuk tüzel kişisi, faaliyetiyle doğrudan ilgili olarak; kamulaştırma işlemleri, irtifak hakkı tesisi, kullanma izni, kiralama yapılması, Hazineye ait taşınmazlar dışındaki kamu kurum ve kuruluşlarına ait taşınmazların devir kararının alınması, mera tahsis amacı değişikliği, talebiyle Kuruma başvurabilir.

Elektrik Piyasasında Aynı Yere Birden Fazla Başvurunun Yapılması Halinde Öncelik Hakkı

yapmak sonraki aşamalarda yapılacak yasal işlemler içinde gereklidir, zira tesis yeri hukuki durumuna göre finansman temininde de teminat olarak kullanılmakta, ipoteğe konu olmaktadır.

Tesis yerinin bağlantı noktası ile örtüştürülmesi ise işin teknik tarafını oluşturmaktadır. Ancak santral şalt sahasından nihayet direğine olan bağlantı için iletim/dağıtım hattının geçeceği arazilerin hukuki durumlarının da incelemelerde dikkate alınması gerekir. Sonuç olarak tamamlanma riski ve hukuki risk enerji yatırımları için önemli risk kalemleri olup bu risklerin ölçülebilir olması ön lisans, lisans ve tesis inşaat süreleri ile devreye giriş ve finansman koşullarını da etkilemekte ve uygulamada lisans iptallerine giden durumlar yaşanabilmektedir. Yatırım modellemelerinde belirtilen konuların dikkate alınması ve senaryolar geliştirilmesinin yanı sıra proje ve sözleşme yönetiminde insan kaynakları önemli bir faaliyet olarak dikkate alınmalıdır.

Kamu politikaları açısından 6446 sayılı Kanuna eklenen depolamalı üretim başvurularına ilişkin ikincil mevzuat düzenlemelerinin beklendiği bir dönemde YEKA alanları açıklanması¹² ilginç bir zamanlama olmuştur. YEKA açıklamasının iki yönü bulunmaktadır; ilki ETKB'nin yarışma ilanı ile ihale yapması, ikincisi bazı alanların Yenilenebilir Enerji Endüstri Bölgesi ilan edilerek Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından öz tüketim amaçlı tahsisidir. Diğer taraftan tüketim amaçlı bireysel üretim başvuruları da sürmektedir. Bu koşullarda iletim ve/veya dağıtım sistem işletmecilerinin bağlantı ve yük akış planlaması yapma konusunda tekrar zorlanacağı bir dönemde olduğumuzu ifade etmeliyiz.

Sonsöz: *Kervan yolda dizilir. Atasözü*

---

¹² Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanları Yönetmeliği kapsamında 19 il 59 sahada güneş enerjisine dayalı YEKA ilan edildi. 11.11.2011 gün ve 32010 sayılı Resmî Gazete.